

№ 10a/ 1964.

LAGUTSKOTTETS betänkande № 10a/ 1964 över landskapsstyrelsens framställning till Ålands landsting med förslag till landskapslag angående ändring av landskapslagen om folkskolväsendet i landskapet Åland. (№ 28/1964).

Sedan utskottet utgivit sitt betänkande № 10/1964 över framställningen ifråga och detta i landstinget föredragits, har landstinget under pågående första behandling på utskottets anhållan återremitterat betänkandet för rättelse till utskottet. Rättelsen hänför sig till lagförslagets § 6a, som i betänkandet № 10/1964 på grund av felaktig beskrivning av innehållet i rikslagens motsvarande paragraf kommit att erhålla oriktig lydelse. Utskottets motivering och förslag bör lyda som följer.

Förslaget syftar främst till att öka utbildningsmöjligheterna i folkskolan och kan i princip gillas av utskottet, som likväl ifråga om dess detaljer funnit skäl till vissa uttalanden och ändringsförslag.

§ 2. Första och andra momenten sammanfalla med stadgandena i gällande landskapslag (23/58), likaså första meningen i tredje momentet. Detta innebär, att den egentliga folkskolan är sexårig och medborgarskolan tvåårig, men att medborgarskolan, där förhållandena det påkalla, kan vara ettårig, i vilket fall den egentliga folkskolan skall vara sjuårig. Utgår man sålunda ifrån folkskola med ettårig medborgarskola, kan man icke i tillägget till mom. 3 stadga, att folkskola kan utvidgas till nioårig genom att till medborgarskola foga en tredje årsklass. Syftet med ändringen, som i princip omfattas av utskottet, bör därför ifråga om folkskola med ettårig medborgarskola uppnås så, att orden "en tredje årsklass" utbytes mot "ytterligare en årsklass."

§ 6a. Som allmän anmärkning till ifrågavarande tilläggsparagraf vill utskottet först framhålla, att lagstiftningsrätten helt och hållet är beroende och begränsad av självstyrelselagen, vars § 35 mom. 3 ifråga om undervisningsspråket i folkskola stadgar: "Utan vederbörande kommuns samtycke må ej undervisning i annat språk än svenska meddelas i folkskola, som underhålles eller åtnjuter understöd av staten eller kommun." Vid sådant förhållande har utskottet icke kunnat omfatta de förslag, som framställts dels i plenum, dels av styrelsen för Ålands lärarförening, att annat namngivet språk än svenska kunde ges en lagfäst ställning såsom ordinarie läroämne. Vederbörande kommun måste bibehållas vid sin rätt att själv bestämma, för det första, huruvida annat språk än svenska skall införas som läroämne, och för det andra, vilket eller vilka språk dessutom skola vara ordinarie ämnen.

Rikets motsvarande lag stadgar: "6a §. I den egentliga folkskolan må,

utöver vad i 5 § är stadgat, meddelas undervisning i det andra inhemska språket eller i ett främmande språk under högst fyra timmar i veckan samt i medborgarskolan, utöver vad i 6 § är stadgat, undervisning i det andra inhemska språket och även i ett främmande språk eller i två främmande språk." Paragrafens utformning i fortsättningen är likalydande med förslaget till landskapslag.

Landskapsstyrelsen har på skäl, som närmare framgår av motiveringen, emellertid icke velat utsträcka den utvidgade undervisningen till den egentliga folkskolan.

I anseende till att det i första hand ankommer på kommunerna själva att besluta, om språkundervisningen överhuvudtaget skall utvidgas, synes det icke vara skäl att lämna den egentliga folkskolan på sidan. Kommunerna böra beredas tillfälle att överväga sina möjligheter även beträffande den egentliga folkskolan.

Utskottet hyser, efter att hava hört folkskolinspektören, inga betänkligheter att i landskapslagen ifråga om den egentliga folkskolan införa stadgandet "under högst fyra timmar i veckan", enär detta stadgande tydligen bör ses och tolkas mot bakgrunden av § 18 i folkskolförordningen (25/60) och avse högst fyra timmar per klass. Inom denna ram ankommer det sedan på landskapsstyrelsen att bestämma omfattningen av undervisningen.

Utskottet har därför föreslagit ändrad lydelse av denna paragraf.

36 §. I anslutning till vad utskottet framhållit beträffande 2 § och med beaktande av den allmänna definitionen på folkskola har sista momentet ändrats.

74 §. I mom. 2 ingår uttrycket "kustodierande lärare". Uttrycket är begripligt. Det användes även av rikslagen, ehuru i annan verbform, men är icke svenskt. "Kustodiera" återfinnes icke heller i svenska akademins ordlista. Momentet har omstiliserats, i princip enligt landskapsstyrelsens allmänna uppfattning, men med beaktande även av att rikslagen har avseende endast på lärare, som erhållit i uppdrag att övervaka skolmåltiden.

Hänvisande till ovensagda och med omfattande av lagförslaget och dess tillämpningsstadgande oförändrat föreslår utskottet därför vördsamast,

att landstinget ville antaga lagförslaget,
dock sålunda att nedannämnda lagrum erhålla
följande lydelse:

2 §.

Mom. 3. Medborgarskolan må dock, där förhållandena det påkalla, vara

ettårig, varvid den egentliga folkskolan är sjuårig. Kommun må utvidga folkskolan till nioårig genom att till medborgarskolan föga ytterligare en årsklass.

6a §.

I egentlig folkskola må med vederbörande kommuns samtycke, utöver vad i 5 § stadgas, meddelas undervisning i ett annat språk än svenska under högst fyra timmar i veckan per årsklass samt i medborgarskola med samtycke av envar delägarkommun, utöver vad i 6 § är stadgat, undervisning i ett eller två andra språk än svenska. Av synnerliga skäl må elev befrias från deltagande i språkundervisning. Härvid skall för honom anordnas undervisning i något annat ämnen under motsvarande antal timmar.

36 §.

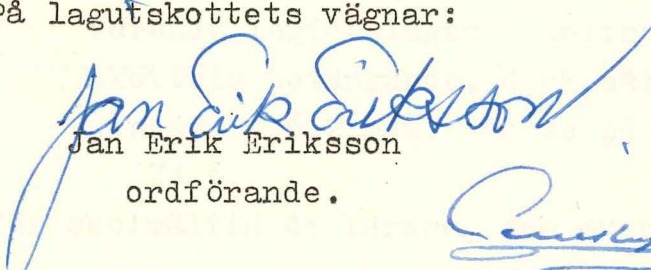
Mom. 4. Anmälan till nioårig folkskolas sista årsklass är frivillig.

74 §.

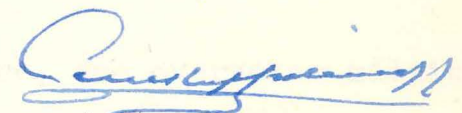
Mom. 2. Kostnaderna för lärare, som erhållit i uppdrag att övervaka skolmåltid, skall anses ingå i kostnaderna för elevernas skolmåltider, Landskapsunderstöd utgår icke för belysnings- och uppvärmningskostnader för skolmåltidskök och elevhem eller för bränsle vid tillredning av skolmåltid, ej heller för kokerskans avlöning.

Mariehamn den 30 november 1964.

På lagutskottets vägnar:

Jan Erik Eriksson

ordförande.

./.. Axel Kuffschinoff
sekreterare.

Närvarande i utskottet: Jan Erik Eriksson, ordförande, Nils Dahlman, Eliel Persson, Annemi Dahlblom och Gustaf Jansson.